

Ungdómurin í Grønlandi ynskir fult sjálvstýri:

Ríkisfelagsskapurin og heimastýrið er bert ein táta

Umleið 350 ungir grønlendingar hildu fyri stuttum eina stevnu í Narssak í Grønlandi, har teir viðgjördu stöðu og framtíð Grønlands sum heild.

— Hetta er okkara land, og vit vilja hvørki vera nakar minniluti ella nakað kúgað fólk, siga teir ungu grønlendingarnir, sum ynskja, at Grønland skal fáa fult sjálvstýri. Teir meta ríkisfelagsskap og heimastýri bert sum eina táta.

Ein av luttakarunum á stevnuni Marta Labansen, sum lesur til sosialráðgevara í Danmark, sigur, at grønlenski ungdomurin er við at broyta sína áskoðan á Danmark. Fleiri og fleiri fáa eyguni upp fyri, at danir bert eru í Grønlandi sum eitt hjálðaveldi, sigur hon.

Jørgen Fleischer, blaðstjóri á Grønlands-posten, sum er størsta blaðið í Grønlandi, sigur eisini, at sjálvt um hann als ikki er samdur við teimum ungu, so má hann kortini sanna, at tey standa fäst í síni áskoðan.

Tað hevur leingi kunnað hómast ein broyting í hugsanini hjá grønlenska ungdominum. Í veltur trokaði ein bólkur av ungum grønlendingum, sum er undir útbúgving í Danmark, seg inn í Grønlandsmálaráðið í Keypmannahavn, har teir mótmæltu stöðuni hjá Grønlandi.

Í apríl mánaða í ár samtyktu lesandi grønlendingar eisini á einum fundi í Árhús at vraka tær donsku útbúgvingarnar. Teir vilja heldur fara heim aftur fyri at taka lut í gerandislívinum millum grønlendingar. Nær henda samtykt verður sett í verk, er ikki greitt enn, men væntandi verður tað einaferð í heyst.

Vilja varðveita gomlu mentanina

Grundarsteinarnir undir hesi nýggju politisku rørslni í Grønlandi eru tey 70–80 ungmannafelögin, sum eru stovnað í bygðunum í Vesturgrønlandi. Umboðsmenn fyri hesum felögum hittust í Holsteinsborg í juni mánaða, har teir lögdu stevnuna í Narssak til rættis.

Tey ungu vilja bjarga teirri grønlensku mentanini, sum er við at fara undir kav, og uppreisturin er eitt úrslit av tí útviklingi, sum hevur verið í Grønlandi hesi seinastu árin.

Tann tekniski útviklingurin hevur trokað nóg av teimum menniskjaligu virðinum burtur. Útviklingurin hevur so at siga einans verið stýrdur av dønnum og eftir donskum mynstrum, sum grønlendingarnir hava verið noyddir at funnið seg til rættis í. Eitt dømi um hetta er býarútviklingurin, sum hevur verið framdur eftir reinum donskum fyrimyndum, ið bróta nóg av við teir grønlensku siðirnar.

Marta Labansen sigur, at teir

ungu grønlendingarnir ikki ynskja, at tað verður vent aftur til gamla veiðumannasamfelagið, men teir avvisa ætlanum um at gera Grønland til eitt idnaðarsamfelag.

Sujumut setti politiska útviklingin í gongd

Hóast tey mongu tvørpolitisku ungmannafelögin hava verið grundstuðulin í teirri nýggju politisku rørslni, var tað kortini sosialistiski felagsskapurin Sujumut, sum setti henda politiska felagsskapin í gongd.

Sujumut er tann vongurin í grønlenskum politikki, sum traar mest eftir eini heimastýrisskipan og síðan sjálvstýri.

Odak Olsen, formaður í grønlenska arbeiðsmannafelagnum, og Jonathan Mosfeldt, næstformaður í landsráðnum.

Mosfeldt hevur tó sagt eftir fundin í Narssak, at hann ikki er talsmaður fyri grønlenskum sjálvstýri. Í eini viðtali í grønlenska útvarpinum fyri stuttum segði hann, at tað ræður um at fáa sum mest burtur úr heimastýrisskipanini.

Fremstu talsmennir fyri tann meiri afturhaldandi bólkini í grønlenskum politikki eru Lars Chemnitz, formaður í landsráðnum, og Nikolaj Rosing, fólkatingsmaður.

Tjóðskaparlig rørsla

Teir nýggju politisku streymarir eru meiri tjóðskaparligir, enn teir eru sosialistiskir. Tað finnst hvørki marxistiskir ella kommunistiskir felagsskapir í Grønlandi.

— Grønland er ikki eitt idnaðarsamfelag, og marxisman byggir fyrst og fremst á eina greining av idnaðarsamfelagnum, heldur Marta Labansen.

— Vit hava ikki ætlanir um at vinna frælsi við vápnadum

Marta Labansen: — Danmark er í okkara landi sum eitt hjálðaveldi

striði, men vit ynskja at avliva uppfatningina um, at Grønland ikki kann klára seg uttan Danmark og donsku milliónirnar.

Danir hava tosað nóg av javnrættindi, men bert tí tað semir seg ikki at tosa um eitt hjálðland.

Danir áttu at hildið seg burtur úr Grønlandi. Teirra lærarar høvdu t.d. gjørt betri nýttu í Danmark, tí teir flestu av teimum tíma ikki at seta seg inn í okkara hugsunarhátt og okkara mál. Hetta er eitt prógv fyri teirra manglandi virðing fyri grønlendingum.

Tá nú tørvur er á lærarum í Grønlandi, skyldast hetta, at

donsku lærararnir ikki longur fáa so stóran fíggarligan fyrimun av at koma til Grønlands. Hetta undirstrikar bert, at hesir donsku lærararnir ikki koma fyri at hjálpa grønlendingum, men bert fyri at vinna pening, sigur Marta Labansen.

Tann 4. heimurin

Grønland er við í Heimsráðnum hjá teimum innföddu fólkaslögum, sum hevur luttakarar úr 19 ymskum londum. Hetta er tann sokallaði 4. heimurin: minnilutarnir, samarnir í Noregi og Svoríki, indianarnir í Kanada, USA og Suðuramerika og upprunafólkið í New Zealandi, sum eru gingin saman í eitt ráð. Væntandi fær Heimsráðið sæti í sociala og fíggarliga ráðnum hjá ST um stutta tíð.

Hans Palle Rosing, ráðgevari hjá grønlenska felagnum fyri upplýsing, sigur, at luttøkan hjá Grønlandi í Heimsráðnum kann koma at hava stóran týðning fyri landið.

— Tað er nóg, ið minnilutarnir hava til felags í teirra striði fyri at vinna størri frælsi, sjálvt um tað er munur á kúðingini, sum indianarnir í Suðuramerika mugu liða undir og teirri kúðing, ið verður framd móti grønlendingum.

Vit kunnu læra av royndunum hjá øðrum kúgaðum fólkaslögum. Á mongum økjum er stöðan tann sama, sum t.d. á útbúgvingarøkinum. Flestu minnilutarnir verða noyddir at ferðast langan veg fyri at fáa eina útbúgving, sum oftast fer fram undir eini útbúgvingarskipan, ið er teimum óviðkomandi. Harafturat skulu teir nýta eitt mál, sum er fremmant fyri teimum. Ein grønlendingur skal læra danskt, áðrenn hann kann læra grønlenskt, sigur Hans Palle Rosing.

